

El conseller d'Economia del govern balear, Carles Manera, preveu que la situació econòmica de les Illes es recuperarà a partir del 2011.

JORDI PLAY

Llums i ombres de l'economia

Les illes Balears comencen a viure un cert optimisme econòmic, però Catalunya i el País Valencià es mantenen en depressió.

Només són dades estadístiques. La realitat social mostra que la crisi continua afectant força bona part dels ciutadans. Però, si més no, unes quantes dades comencen a permetre un cert optimisme a les Illes Balears. No pas al País Valencià ni a Catalunya. El Principat, fins i tot, ha rebut un avís seriós per part de la fundació de caixes d'estalvis (Funcas): ha perdut el primer lloc del rànquing d'aportació econòmica al producte interior brut de l'estat espanyol.

L'estudi de Funcas. Les dades que aporta la fundació de caixes d'estalvis indiquen que, per primera vegada a la història, el Principat perd la condició d'economia més potent de l'estat espanyol i cedeix aquesta posició a Madrid. El 2008, Catalunya tenia el 18,82% del PIB, i el de Madrid era el 18,46%. Un any més tard, les dades s'inverteixen: 18,71% de Madrid i 18,68% de Catalunya. Molt poca diferència, però n'hi ha hagut prou perquè sortís a la llum una comparació de comportaments econòmics entre el Principat i l'autonomia madrilenya: en índexs com ara el PIB, la renda bruta, la demanda interior, la renda en poder de compra, el creixement real del PIB, la taxa d'activitat, la taxa de desocupació i més, Madrid en surt més ben parada que no Catalunya. Aquestes dades –en principi, pura estadística– poden tenir importància política en un termini curt o mitjà, si es confirmen els anys vinents. S'ha de recordar que la justificació bàsica del govern de Zapatero per a acomplir la reforma del finançament que satisfia el govern tripartit català era que l'aportació de l'economia catalana al conjunt de l'estat espanyol era la més important. Per molt que fos una justificació amb interès polític evident, això mateix es pot esperar, però en sentit invers, del futur si l'hegemonia econòmica de Madrid es confirma durant els exercicis vinents.

Més enllà d'interpretacions polítiques de la pugna econòmica entre Madrid i Catalunya, la cosa més preocupant per al Principat ha de ser l'evidència que l'hora de començar a veure *brots verds* que augurin la sortida de la crisi encara no sembla haver arribat. La variació del PIB del 2009 en relació amb el de l'any anterior va ser la segona més dolenta de

■ Variació del PIB el 2009

Illes Balears	-2,75
País Valencià	-3,95
Catalunya	-4,69
Mitjana de l'estat espanyol:	-3,83

Altres comunitats autònomes:

Madrid	-3,30
País Basc	-3,31
Aragó	-4,87
Galícia	-3,08

Font: Fundació de Caixes d'Estalvis (FUNCAS)

■ Renda per capita (euros), evolució per anys

	2004	2006	2008
Catalunya	23.533	26.124	27.914
Illes Balears	22.332	24.456	25.838
País Valencià	18.340	20.239	21.366
Mitjana de l'estat espanyol:		22.152	23.874

Altres comunitats autònomes:

Madrid	25.818	28.850	30.998
País Basc	24.509	28.346	31.952
Aragó	20.984	23.786	26.107
Galícia	15.284	18.335	20.572

Font: Instituto Nacional de Estadística (INE)

■ Renda per capita a la Unió Europea (comparativa entre estats, base 100 de mitjana de la Unió)

	2007	2008	2009	2010
			(previsió)	(previsió)
Estat espanyol	105.0	102.6	99.4	97.4
Itàlia	103.4	102.0	98.5	98.4
Estat francès	108.5	107.9	107.1	107.5
Alemanya	115.8	115.6	112.8	114.0
Regne Unit	116.7	116.2	112.2	112.0

Altres estats:

Estats Units	155.7	154.7	152.4	153.9
Japó	112.2	110.7	106.2	107.2

Font: Oficina Europea d'Estadística (Eurostat)

A final del 2007, l'oficina europea d'estadística (Eurostat) publicava una dada rellevant. Per primera vegada, el 2006 l'estat espanyol havia superat Itàlia en renda per cap (sobre la base 100 de mitjana de la Unió a 27 països). I el 2007 la dada es confirmava. Feia anys que els successius governs espanyols ho havien pres com una fita de màxima importància. Tant per qüestió d'imatge internacional –de potència econòmica–, com, també, per vendre internament el *miracle* domèstic i treure'n rèdit electoral. José María Aznar aventurà que tal cosa passaria aviat. No s'equivocava. Però no ho va poder veure ell ni Mariano Rajoy –el seu successor polític al capdavant del PP– de la presidència del consell de ministres estant. Va ser José Luis Rodríguez Zapatero qui pogué vantar-se'n. El cap de l'executiu socialista va fer servir aquella dada profusament, amb vista a les eleccions espanyoles del 2008. Quan es va saber que la renda *per capita* espanyola superava la italiana va dir que era "un fet històric". I l'any següent, quan la dada es confirmà, va dir, amb relació a països com ara França i Alemanya: "Els podem superar perfectament cap a l'any 2010."

Tanmateix, la crisi que ha sacsejat l'estat espanyol més intensament que no els països comparables deixa l'optimisme de Zapatero com un somni impossible. L'any 2008 les rendes per cap de l'estat espanyol i d'Itàlia gairebé s'igualaren i les previsions de l'Eurostat per al 2009 i el 2010 tornen situar l'espanyola per sota de la italiana. Respecte a la francesa, la diferència puja de 3,5 punts a quasi 5 entre el 2007 i el 2008, i les previsions per al 2009 i el 2010 l'eixamplen a 7,7 punts i quasi a 10, respectivament. A efectes pràctics, això vol dir que la convergència espanyola cap a la mitjana econòmica europea recula després de molts d'anys de progrés.

totes les comunitats de l'estat espanyol, i només va superar la d'Aragó. Això vol dir que la crisi continua instal·lada al Principat i que s'hi manté una forta destrucció de riquesa. Mirant cap enfora la dada de la renda *per capita* tampoc no permet gaire optimisme: en relació amb Madrid, la diferència s'ha augmentat en favor de la comunitat castellana.

Pel que fa al País Valencià, el panorama que mostren les dades de Funcas

tampoc no és pas gaire engrescador. La renda per cap es manté per sota de la mitjana estatal i, en relació amb la resta de Països Catalans, la diferència s'eixampla. Si l'any 2006 al País Valencià la renda individual era 5.193 euros per sota de Catalunya, el 2008 ja havia pujat a 6.548. I respecte a les Illes Balears, 3.992 i 4.472, respectivament. És a dir, que d'una banda la renda dels valencians roman clarament per sota

de la dels espanyols i, d'una altra, perd considerablement en relació amb la de la resta dels ciutadans dels Països Catalans. La dada relativa al comportament del PIB el 2009 tampoc no és gens bona. La pèrdua per raó de la crisi fou de quasi quatre punts (-3,95), una minva superior a la mitjana estatal (-3,83) i que, si bé és molt millor que la catalana (-4,69), és pitjor que la balear (-3,30).

El cas balear. Segons l'anàlisi de Funcas, les illes Balears aguanten la crisi millor que no pas la majoria de les altres comunitats autònomes, i molt millor que no Catalunya i el País Valencià. Una vegada més, cal recordar que únicament són dades estadístiques i que la situació social real, la que es palpa als carrers, és molt diferent. Però, malgrat la duresa amb què la crisi castiga les Balears, és ben cert que, estadísticament, l'any passat les Illes foren la segona comunitat autònoma que resistí més bé la conjuntura negativa, només superades per Extremadura. Segons l'estudi, les Balears reduïren la producció econòmica d'un 2,75%, cosa que indica una millora ostensible en relació amb la mitjana estatal. En termes relatius, és un comportament molt millor que no el valencià i encara més que el català. La cara dolenta és que pronostica que les Balears no sortiran tècnicament de la recessió aquest 2010, perquè el càlcul és d'una pèrdua del 0,9% del PIB, cosa que contravé la darrera previsió que havia fet la Funcas mateix —el desembre passat—, que parlava d'un creixement del 0,1%.

Tot i aquest apunt negatiu, el cas és que l'optimisme econòmic a les Illes ha brotat aquest final d'hivern. Si més no, ho canten gairebé tots els especialistes en economia. La primera dada positiva, per relativa que sigui, fou la desocupació a final de febrer. Per segon mes consecutiu, l'economia balear creava feina. Molt poca —amb prou feines 500 desocupats menys—, però en creava. Tot i la modèstia de la xifra, el fet cert és que és l'única comunitat autònoma que crea ocupació. Que les festes de Setmana Santa —que, de fet, són dues setmanes: del 29 de març fins el cap de setmana del 10 i 11 d'abril— enguany caiguin a començament d'abril permet de tenir esperances que obrin molts més hotels que no l'any passat, i que això es reflecteixi en més disminució de la desocupació el mes de març. Passat festes, pot ser que es refermi la desocupació, però tot d'una ve el maig: el primer dia d'aquest mes se sol considerar que comença la temporada i, per tant, arriben les contractacions en massa de mà d'obra per als hotels.

Poc després de saber les dades de desocupació de final de febrer, el conseller d'Economia, Carles Manera, ex-

pressava el convenciment que “les Illes Balears surten del forat” de la crisi econòmica. Tot i que els càlculs que fa són d'acabar l'any encara amb minva del PIB, creu que serà mínima i que esdevindrà un preludi de la recuperació del creixement per a l'any vinent. Fins i tot no es descarta que la bona nova pugui arribar abans. Val a dir que Manera no ha actuat mai com Salgado o Zapatero, que han mirat de disfressar la realitat. Les seves opinions sobre la crisi sempre han estat força realistes i mai no ha negat la profunditat de la depressió. El fet que per primera vegada mostri un relatiu optimisme pot fer pensar, doncs, que les coses van canviant.

També és d'aquesta opinió Antoni Riera, director del Centre de Recerca Econòmica de la Universitat de les Illes Balears - Caixa de Balears “Sa Nostra”. Segons Riera, “la part pitjor de la crisi ha passat”. Creu que “les bases de l'activitat encara són molt febles, i fonamentades en la despesa pública”, però que l'economia balear “mostra indicadors que es van accelerant de manera més vigorosa que fa un any”. I aquells altres indicadors que, per contra, continuen caient, “cauen amb una intensitat menor”. Per a Riera, el comportament del turisme aquesta pròxima temporada alta serà determinant per a veure si es confirmen els bons auguris. El director del CRE pensa que enguany l'economia balear no es recuperarà del tot, però sí que acabarà l'exercici amb un descens del PIB moderat —entre el 0,3% i el 0,7%—, que donarà pas a un 2011 amb més bones perspectives.

D'una altra banda, la Cambra de Comerç va fer públic un estudi segons el qual només tres empresaris illencs de cada deu considera que el primer trimestre d'enguany serà pitjor que el darrer de l'any passat per a les empreses respectives. Dit d'una altra manera: la confiança empresarial comença a canviar de tendència, perquè dos terços dels enquestats es mostren més optimistes que no pas uns mesos enrere.

Tot plegat, no és que sigui per a fer repicar campanes. Però, després de dos anys de males previsions i notícies pitjors, és la primera vegada que a les Illes s'albirava una mica de confiança en el futur econòmic immediat.

Miquel Payeras

Unnim, la marca de la primera gran fusió de caixes d'estalvis de Catalunya, unirà, però no tant com era previst. Hi havia la possibilitat que Caixa Girona, entitat de fundació pública, es fes enrere si no obtenia les quotes de poder esperades. I tal dit tal fet: la setmana passada el consell d'administració gironí va refusar per 9 vots a 3 les mínimes modificacions del pla d'integració amb Caixa Manlleu, Caixa Sabadell i Caixa Terrassa que reclamava la UE, i tampoc no va donar el vist-i-plau als canvis introduïts als estatuts de la nova entitat. Les posicions ambigües de certs directius de l'entitat gironina i la clara oposició del president de la Diputació, Enric Vilert, com també la del president de la patronal FOEG, Jordi Comas —als quals la fusió no agradava gens—, han acabat pesant en la decisió final del consell d'administració. D'una altra banda, els sindicats han expressat la seva preocupació perquè “decisions polítiques puguin afectar l'ocupació i la viabilitat econòmica de la futura caixa”, arran de la decisió del consell de Caixa Girona de rebutjar la fusió. Fonts de Caixa Girona explicaven que la fusió no acabava de plaure a molts dels consellers de l'entitat, perquè no hi veien satisfets els seus interessos i que, per tant, ara l'entitat se centraria a enfortir-se en solitari.

Unnim continua endavant. Caixa Girona salta del vaixell, i de segur que haurà de buscar un altre company de creuer. De fet, al primer tauler de joc de les fusions, l'entitat de fundació pública havia d'unir-se amb Caixa Tarragona i Caixa Catalunya, també de fundació pública. Però aleshores les fitxes no van encaixar. Sigui com sigui, aquesta renúncia no afectarà els fonaments del projecte, perquè, de fet, la idea inicial de la fusió era precisament la que acabarà essent, que ja comptava amb el vist-i-plau de la Generalitat i el Banc d'Espanya. “El projecte es reprendrà de manera immediata”, afirmen en un comunicat conjunt les tres entitats, que no amaguen un cert disgust per la decisió de l'entitat dirigida per Jordi Blanch: “És indiscutible que amb quatre era un projecte amb més dimensió, però no hi ha res més a negociar amb Girona”, sentencien. No es